

La vall de Lord

Cèsar Pasadas

La vall de Lord és una històrica comarca natural situada al nord-est del Solsonès, en els límits amb el Berguedà. És un país de muntanyes abruptes on la toponímia ho resumeix gairebé tot: ressalten els colls i caps, els tossals i les moles, les roques i els puigs, les costes i les comes, etc. És una comarca on els seus habitants han mantingut més fluxos amb la capital del Berguedà i del Bages que amb la que els hi correspon administrativament per pertànyer al Solsonès. A la capçalera del Cardener, és una vall amb llogarets i viles que han protagonitzat revoltes històriques i que encara avui dia ens n'arriben rumors. Una contrada, en definitiva, ben peculiar i interessant que ben mereix una visita.

Així les coses, els nostres consocis no podien obviar aquest territori i calia una aproximació per fer-hi un tastet introductorí tot aprofitant una sortida de tardor. El 22 d'octubre del 2016, doncs, vàrem posar rumb cap a Solsona per tal de recollir socis d'altres punts de la nostra geografia i escalfar motors tot fent-hi un mos; i, és que la climatologia volia fer-nos la guitza amb uns núvols densos i un plugim fred que amenaçava una sortida passada per aigua.

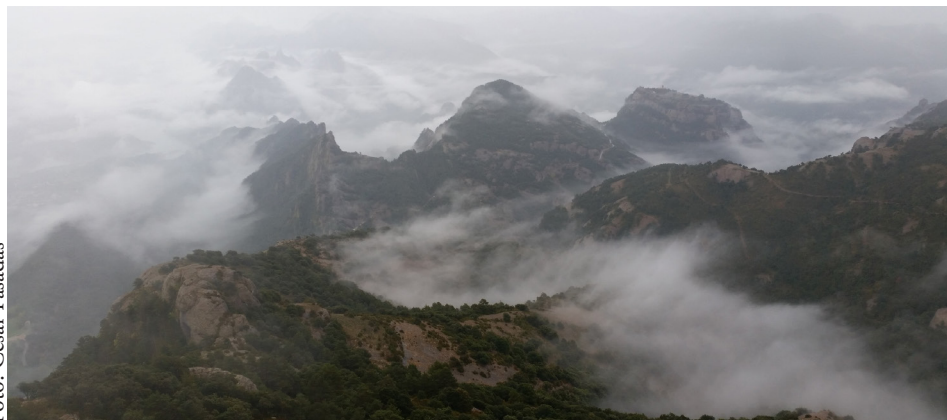

Foto: Cèsar Pasadas

Acompanyats en tot moment pels núvols i una pluja molt minsa, vàrem encarar cap a coll de Jou per la LV-4241, una carretera construïda durant la II República i que s'estira fins a Sant Llorenç de Morunys on connecta amb la que ve de Berga, les dues connexions viàries històriques de la vall.

En arribar al punt més alt de la carretera (1.460 m), els assistents prou carregats de valor i curiositat vàrem caminar cap al mirador de la Creu del Codó, llavors sí, una bona estona sota la pluja, fet que impedia veure el paisatge imponent de la serra de Busa i els Bastets però que ens va regalar una estampa ben curiosa de núvols, boires i rocam més pròpia de la narrativa i pictòrica nipona que de casa nostra. La Montse Vilalta, geòloga i emprenedora de Divulgalord intentà fer-nos-hi cinc cèntims dels aspectes geològics més interessants del lloc però vàrem haver d'optar per aprofitar els pocs moments sense pluja i fer cap a l'autocar tot tornant caminant.

Foto: Cèsar Pasadas

El grup al Mirador de la Creu del Codó

Posàrem rumb cap a la capital de la contrada, Sant Llorenç de Morunys, i aquí sí, ja resguardats de les inclemències meteorològiques, la Montse Vilalta ens explicà amb tot luxe de detalls i en un to didàctic la fantàstica geologia de la comarca al Museu de la Vall de Lord.

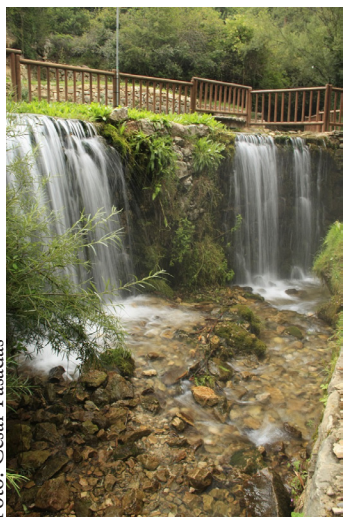
Aquest edifici, dins les dependències del l'antic monestir de Sant Llorenç de Morunys, és també la seu de l'Associació Cultural de la Vall de Lord. En Francesc Regàs, un portaveu d'aquesta entitat, ens posà al dia de la història de la Vall, sobretot de Sant Llorenç de Morunys, en un discurs extens i apassionant que va fer descobrir als assistents que els seus pobladors eren una societat desenvolupada de manera un xic autònoma donada la seva aïllada situació geogràfica. Des de

Foto: Cèsar Pasadas

Explicacions de Montse Vilalta al Museu de la Vall de Lord

Foto: Cèsar Pasadas

Les fonts del Cardener

Josep Pujol del segle XVIII—, ens va dur a sortir pel portal de la Canal direcció a l'hostal Casa Joan, on un abundant dinar de muntanya va fer carregar energies per afrontar la tarda, ja sense pluges.

Així, vàrem fer camí cap a les fonts del Cardener, un idíl·lic i conegut indret al terme de la Coma i la Pedra, prou turístic dècades ençà, que és considerat el naixement d'aquest afluent del Llobregat. Les bòfies, rasclers i fissures de la roca calcària del massís del Port del Compte, infiltren l'aigua de la pluja i la neu fins que en topar amb les capes impermeables d'argiles aquesta aflora a la superfície. Des del naixement oficial del riu, un Camí Verd de poc més de 7 quilòmetres uneix la surgència amb la vila de Sant Llorenç de Morunys; un petit grup d'agosarats caminadors varen testar les condicions i atractius d'aquesta ruta pedestre mentrestant la resta ens vàrem dirigir cap a la capital de la contrada en autocar.

Un cop a Sant Llorenç de Morunys, la Sala de Plens del consistori es transformà en una animada taula rodona entre els assistents, alguns representants municipals, agents turístics i emprenedors locals. Els temes varen ser diversos i prou variats; així, el col·loqui va incloure reptes i oportunitats però també debilitats i un bocí d'autocrítica del model socioeconòmic de la vall. En Txema Marcos, tècnic turístic de l'Associació de Turisme de la Vall de Lord va defensar un model conservador i familiar de la marca Port del Comte, apostant per una diversificació de l'oferta però sense oblidar tot allò del què ja disposa la vall. Les paraules del Regidor de Turisme, en Ferran Ginestà, no van anar en línia diferent però sí va remarcar l'aposta pel diàleg entre els diferents agents locals i sobre una possible mancomunitat municipal, donada la poca quantitat d'habitants i la gran extensió i urbanització disseminada a la que cal prestar-hi els serveis bàsics necessaris. En aquesta línia, també va sorgir el tema del manteniment i desenvolupament de l'escola rural i la manca de natalitat, així com les minses

rebel·lions, guerres, migracions, revoltes, i fins i tot la crema de la vila, fins a referèndums contemporanis per canviar de comarca o desobediències cíviques en temes polítics actuals han conformat l'esperit i l'empenta d'aquesta gent vinguts del sud de França per repoblar aquestes contrades, segons ens explicà Regàs, on s'assentaren i crearen una indústria important del drap anomenat *piteu*, nom amb el que ells mateixos actualment es denominen (només els nascuts al territori, però). A l'interior del museu vàrem poder veure alguns d'aquests draps piteus i uns telers antics.

La visita a la formidable església del nucli clos, amb el pictòric retaule gòtic del Sant Esperit—obra de Pere Serra del segle XIV— i l'espectacular altar barroc de la Mare de Déu dels Colls —obra de

ofertes laborals per al jovent si no és al sector turístic, un grapat de restaurants i hostals encarats al món de l'esquí, o, a la indústria del guix, bàsicament concentrada a l'empresa Knauf, dedicada als contraplacats i derivats del guix per a la construcció al terme de Guixers. Així, Marcos exposà la necessitat de treballar amb eines presents pensant en el futur per fugir d'un estancament del creixement, més que visible, però sobretot per evitar una pèrdua de població.

La Montse Vilalta, també present a la taula rodona, era sens dubte l'exemple de jovent preparat que vol trencar amb la inèrcia laboral de la comarca i ha decidit emprendre; tot i que, en Josep Pintó, també un emprenedor local, representa aquella franja d'edat amb experiència que resta arrelat al territori i vol recuperar l'activitat que, en paraules de Pintó, és la única viabilitat possible al sector turístic de les segones residències i de l'esquí: el sector primari. Fa un temps, endegà un projecte de conreu d'agricultura biodinàmica, amb especialitat en pomes de muntanya –importades del Tirol del Sud (Itàlia)– que ha esdevingut un negoci rendible, com ens va descriure a la sala, reforçant amb unes interessants fotografies la seva teoria de la necessitat d'un canvi de qualificació de sòl urbà a sòl rústic per a una ordenació més equitativa del territori. En Francesc Regàs va tornar a raonar sobre algunes qüestions històriques i socials contemporànies atès les preguntes qüestionades d'alguns assistents i, finalment, vàrem donar per acabada la tertúlia.

Obsequiats amb alguns tríptics, fulletons i mapes de la comarca, marxàrem tot acomiadant-nos dels nostres amfitrions, i, encara vàrem aprofitar el recorregut per la vila closa fins a l'autocar per fer-hi algunes compres de productes locals abans d'encarar el viatge de tornada, el qual vàrem fer per la nova ruta que ressegueix la riba esquerra del Cardener, embassat a la Llosa del Cavall, i que actualment ha esdevingut la via principal. Un vial que ajuda, ara sí, a relacionar-se amb Solsona.

Foto: Jordi Ramoneda

El grup de la SCG a les fonts del Cardener